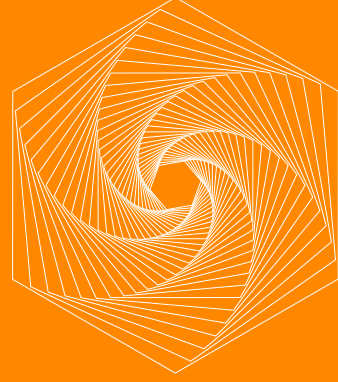
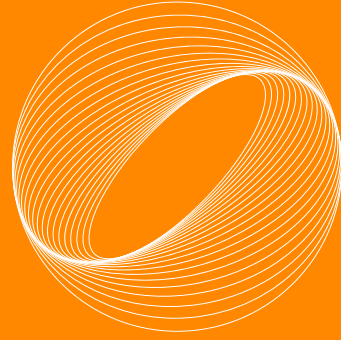
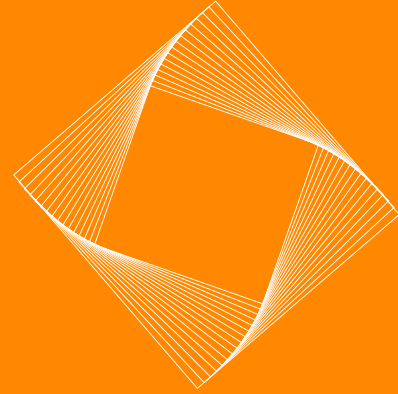
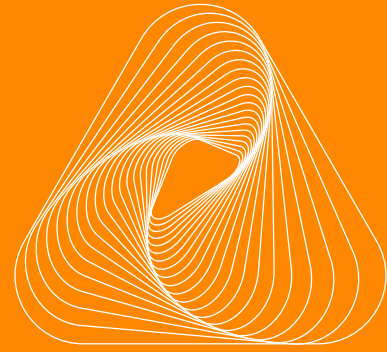

Catàleg d'experiències

LA COEDUCACIÓ A CATALUNYA.
PRÀCTIQUES DE REFERÈNCIA I
REPTES

PROJECTE
DE RECERCA

En el marc del projecte “Joves mobilitzats per una vida lliure de violències masclistes” amb el suport de la l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament.

Autoria

Alimbau López, Namar
Cantero Murgou, Carlota
Castillo López, Maria
Muñoz Rivas, Andrea
Quer Roura, Paula

Coordinació

Gavaldà Elias, Xènia

Amb la revisió de

Mariano Flores M.

Barcelona, Edició 2021

Es permet lliurement copiar, distribuir i comunicar públicament aquesta obra sempre que es reconegui l'autoria i no es faci servir per a fins comercials. No es pot alterar, transformar o generar una obra derivada a partir d'aquesta obra.

El contingut d'aquesta publicació és responsabilitat exclusiva del Grup d'Educació i Gènere (UAB), d'Edualter, d'Intered i de la Plataforma Unitària Contra Les Violències De Gènere i no reflecteix necessàriament l'opinió de l'ACCD.

Recerca realitzada per

EduAlter

Una iniciativa de

InteRed

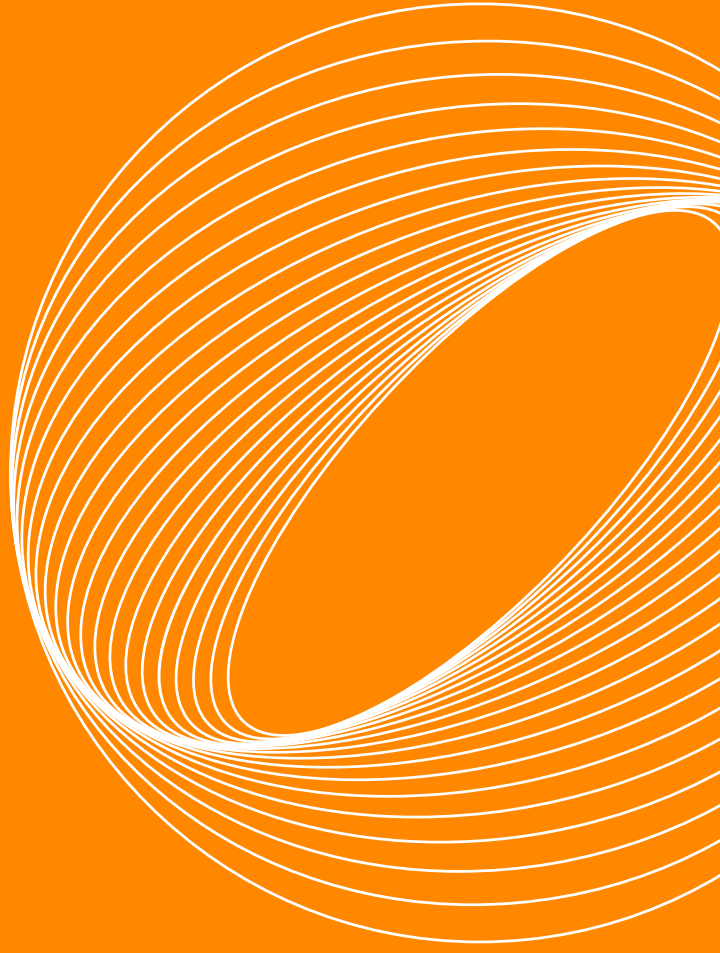
Amb el suport de

índex

A. Introducció	4
B. Pràctiques d'aula	7
1. Institut El Joncar, Barcelona	5
2. Institut Aubenç, Ollana	8
3. Institut Josep Lladonosa, Lleida	11
C. Pràctiques de desenvolupament curricular	15
4. Institut Ca n'Oriac, Sabadell	16
5. Institut Santiago Sobrequés i Vidal, Girona	18
6. Institut Escola Daniel Mangrané, Jesús	20
7. Institut Canigó, Almacelles	22
D. Contextualització dels centres: una mirada des dels marges	25
8. Institut Bernat Metge, Barcelona	26
9. Institut Antoni Cumella, Granollers	28
10. Institut Antoni Pous i Argila, Manlleu	30
11. Institut Pla Marcell, Cardedeu	32
12. Institut Montgrí, Torroella de Montgrí	34

Introducció A.

El present document és un recull de les experiències sistematitzades en el marc del projecte de recerca “La Coeducació a Catalunya. Pràctiques de referència i rep-tes” realitzat pel Grup d'Educació i Gènere de la Universitat Autònoma de Barcelona i EduAlter, a iniciativa d'InteRed i la Plataforma Unitària Contra les Violències de Gènere i amb el suport de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament.

Es tracta d'un recull de dotze experiències que pretén visibilitzar i difondre la pràctica, seguint la línia dels objectius de la recerca i que destaquen en el projecte coeducatiu de cadascun dels centres d'educació secundària que participen en la recerca. Si es vol aprofundir en el desenvolupament, anàlisi i resultats assolits, cal consultar l'informe principal. És important remarcar que el catàleg d'experiències no representa totes les identificades, ni tots els resultats de la recerca.

Les experiències es troben **classificades segons l'àmbit d'actuació:**

Pràctiques que han incidit en context d'aula en una assignatura o àmbit específics

Pràctiques que han comportat un desenvolupament o transformació curricular global del centre

Pràctiques que han establert una comissió o grup estable per tal de generar un espai de cures, de sensibilització, d'incidència o de transformació de l'espai i la convivència

La metodologia que s'ha seguit per tal de descriure cada experiència ha estat la complementació d'una **fitxa amb els següents apartats:**

Títol de la pràctica

Institut on ha tingut lloc l'experiència i localitat

Etapas

Cicle

Àmbit d'actuació

Autoria i participants

Metodologies

Descripció

Context i treball en xarxa

Enfocament/posicionament de gènere

Acció transformadora

La informació proporcionada a les fitxes s'ha extret de les dades recollides en la recerca a través de: formulari inicial de primer contacte, grups de discussió amb els centres, i sessions de construcció conjunta d'assajos audiovisuals de cada centre.

1. No s'ha profunditzat en l'explicació de les tècniques emprades en la pràctica. Per consultar la definició de les mateixes: <http://competenciesiepd.edualter.org/ca/la-guia/estrategies-didactiques>.

Práctiques B. d'aula

Títol de la pràctica
Acció tutorial: tutories amb perspectiva de gènere
Institut on ha tingut lloc l'experiència
Institut El Joncar (Barcelona)
ETAPA
CICLE
ÀMBIT D'ACTUACIÓ

☐ Primària	☐ Cicle Inicial Primària	☒ Aula
☒ Secundària	☐ Cicle Mitjà Primària	☐ Centre
	☐ Cicle Superior Primària	☐ Entorn
	☒ Primer i Segon Curs Secundària	
	☒ Tercer i Quart Curs Secundària	

Autoria i participants

Explica qui ha dissenyat la pràctica, quins actors hi estan implicats i com hi participen.

Es tracta del Pla d'Acció Tutorial de l'institut, dissenyat pel professorat, i dirigit a l'alumnat. L'alumnat de cada curs hi participa de forma proactiva, aprofundint en l'espai de tutoria, en les temàtiques treballades des dels projectes trimestrals que es fan al centre.

Tot el personal docent incorpora la perspectiva de gènere en totes les assignatures, al igual que en aquest espai a més de treballar-ho en l'espai de tutoria.

L'AFA proposa tallers, activitats i entitats per col·laborar en torn a temes de gènere.

Metodologia

Assemblea i debat (generació d'un espai de cures).

Descripció

Actualment el centre està creant una programació que inclou temes en relació a la sexualitat, relacions i convivència, principalment en l'etapa de l'adolescència, al llarg dels quatre cursos de l'ESO. Es tracta de treballar temes com la menstruació, contextualitzant-los, donant importància a la seva visibilització i a l'autoconeixement del cos, tenint en compte els tabús associats, el rebuig social i històric, etc. Cada tema es treballa a l'hora de tutoria. Fan una assemblea on parlen i debaten sobre aquests temes, que sorgeixen des d'elles i ells, de la seva experiència.

Context i treball en xarxa

Es tracta d'una pràctica d'aula, que no obstant això, ha generat vincles amb entitats externes al centre, com Drac Màgic, Mandràgores o el Punt JIP.

Enfocament/posicionament de gènere

La programació pel que fa al PAT té una clara intenció de visibilitzar les desigualtats, relacionades amb el gènere, que es detecten tant en l'entorn proper com en el context global, per tal d'entendre per què succeeixen i intervenir-hi per buscar solucions. També es té en compte l'enfocament interseccional.

Acció transformadora

L'acció tutorial ha facilitat transformacions en les estudiants pel que fa a entendre els canvis propis de l'etapa de l'adolescència i normalitzar aspectes de la seva realitat que han estat tabús o han estat invisibilitzats, a més de desenvolupar una sensibilitat i consciència de gènere. És a dir, ha estat un procés d'apoderament clar per les i els alumnes, i de transformació del seu pensament i comportament vers la resta.

D'altra banda, tot el professorat té el rol de tutoritzar la meitat d'un grup-classe, fet que permet realitzar un seguiment de l'alumnat del centre, i així fer una detecció de les seves necessitats. No obstant això, el professorat remarca el repte de sistematitzar més l'avaluació de la pràctica i de la comissió de gènere del centre.

Títol de la pràctica

Atreveix-te!

Institut on ha tingut lloc l'experiència

Institut Aubenç (Oliana)

ETAPA

CICLE

ÀMBIT D'ACTUACIÓ

☐ Primària	☐ Cicle Inicial Primària	☒ Aula
☒ Secundària	☐ Cicle Mitjà Primària	☒ Centre
	☐ Cicle Superior Primària	☐ Entorn
	☒ Primer i Segon Curs Secundària	
	☒ Tercer i Quart Curs Secundària	

Autoria i participants

Explica qui ha dissenyat la pràctica, quins actors hi estan implicats i com hi participen.

Hi participen el professorat, l'alumnat i les famílies, tots de forma voluntària i activa. Alguns alumnes són presentats com a referents i recullen idees i propostes. El professorat ajuda a portar-ho a terme i participa en les formacions. Les famílies també participen en xerrades i assisteixen a sessions informatives, formacions...

Metodologia

Es realitzen diverses formacions, tallers, conferències, debats.

Descripció

La pràctica consisteix en una formació permanent tant per al professorat com per a les famílies. Aquestes formacions s'organitzen cada trimestre. A més a més, dins l'horari lectiu també s'organitzen uns tallers per a l'alumnat, normalment en horari de tutoria.

Per tal de saber en quin sentit enfocar les formacions, a cada aula/classe hi ha uns encarregats voluntaris que recullen idees i propostes d'intervenció sobre com enfocar les formacions i quins temes destaquen més. Aquest alumnat s'encarrega d'analitzar els comportaments i accions que es duen a terme a les aules, i així desenvolupa la perspectiva de gènere.

Context i treball en xarxa

La pràctica s'emmarca a nivell de centre, però el projecte coeducatiu del centre té com a segon objectiu explícitament "Enfortir la xarxa educativa, creant una xarxa d'acció comunitària", tant dins del centre (alumnat, famílies i personal docent i no docent) com amb el municipi (ajuntament i entitats). Tots els agents de la comunitat educativa col·laboren entre sí per tal de portar a terme diferents formacions que s'adeqüin a les necessitats de professorat, famílies i alumnat. Destaca la col·laboració amb l'Oficina Jove d'Oliana, amb la qual es treballa en xarxa.

Enfocament/posicionament de gènere

La pràctica té en compte:

- la desconstrucció i visibilització de falses creences tot qüestionant els estereotips de gènere
- la revalorització d'allò "femení": emocions, afecte, cura, cos, consciència, cooperació, comunitat
- la conscienciació de les discriminacions i les violències de qualsevol tipus
- l'educació sexual

Acció transformadora

Aquesta pràctica va significar aportar un fil conductor a tot el que s'estava fent prèviament en matèria coeducativa al centre. Va més enllà d'establir canvis en el centre, s'ha observat que té una repercussió dins de la comunitat educativa en quant a expandir els valors i visió que proposa el centre. En el moment que des del centre es proporcionen formacions sobre temes rellevants i actuals pel que fa a la perspectiva de gènere, tant l'alumnat, com el professorat i les famílies són les que s'encarreguen de transmetre aquests coneixements als seus coneguts i familiars més pròxims. Es dona una replicació d'aprenentatges.

Títol de la pràctica

**Activitat inicial del temari sobre la funció de la reproducció
(Biologia)**

Institut on ha tingut lloc l'experiència

Institut Josep Lladonosa (Lleida)

ETAPA

CICLE

ÀMBIT D'ACTUACIÓ

☐ Primària	☐ Cicle Inicial Primària	☒ Aula
☒ Secundària	☐ Cicle Mitjà Primària	☐ Centre
	☐ Cicle Superior Primària	☐ Entorn
	☒ Primer i Segon Curs Secundària	
	☒ Tercer i Quart Curs Secundària	

Autoria i participants

Explica qui ha dissenyat la pràctica, quins actors hi estan implicats i com hi participen.

Aquesta pràctica ha estat dissenyada per la professora de biologia, l'Alba Guiral. Els agents que hi estan implicat són, principalment, l'alumnat i hi participen de manera individual en un primer moment, i després de manera conjunta amb la resta de companyes de l'aula.

Metodologia

Diàleg simultani i/o debat.

Descripció

La pràctica consisteix en dibuixar, individualment, l'anatomia interna i externa de l'aparell reproductor masculí, sense consultar cap guia ni llibre. Si s'escau, també escriure i assenyalar els noms de les diferents parts que conformen l'anatomia masculina. Un cop tothom hagi dibuixat el seu esquema, es demana dibuixar l'anatomia, interna i externa, de l'aparell reproductor femení, i assenyalar els noms de les diferents parts que conformen l'anatomia femenina. Així doncs, quan tota la classe ha fet els seus dibuixos, es comenten els resultats, és a dir, quin és l'aparell reproductor que millor coneixen les alumnes, si l'aparell reproductor femení està invisibilitat i com afecta això a les noies. La reflexió grupal s'emmarca dins de la problemàtica de la invisibilització i estigmatització de l'aparell reproductor femení.

Context i treball en xarxa

El context on s'emmarca aquesta pràctica és a nivell d'aula. Aquesta activitat sorgeix de la invisibilització de l'anatomia de l'aparell reproductor femení, així com del plaer sexual femení, l'estigmatització de l'exploració femenina i la mancança de contingut teòric en els llibres de text de l'assignatura de biologia al voltant d'aquesta temàtica.

Enfocament/posicionament de gènere

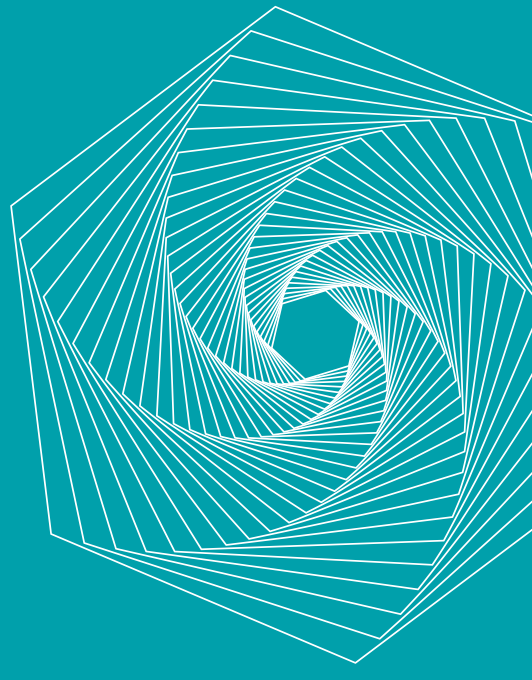
L'enfocament o posicionament de gènere radica en la visibilització de l'anatomia, sobretot externa, de l'aparell reproductor femení, així com dels òrgans de plaer femenins (l'estructura del clítoris) i en l'exploració sexual femenina.

Acció transformadora

L'acció transformadora radica en la reivindicació de l'anatomia externa de l'aparell reproductor femení, així com del plaer femení i exploració sexual de les noies per trencar amb l'estigmatització i amb els prejudicis al voltant d'aquesta pràctica. Es busca la reflexió, individual i grupal, sobre la temàtica.

Pràctiques de desenvolupament curricular (centre)

Títol de la pràctica

(a)simetries

Institut on ha tingut lloc l'experiència

Institut Ca n'Oriac (Sabadell)

ETAPA

CICLE

ÀMBIT D'ACTUACIÓ

☐ Primària	☐ Cicle Inicial Primària	☒ Aula
☒ Secundària	☐ Cicle Mitjà Primària	☒ Centre
	☐ Cicle Superior Primària	☐ Entorn
	☒ Primer i Segon Curs Secundària	
	☐ Tercer i Quart Curs Secundària	

Autoria i participants

Explica qui ha dissenyat la pràctica, quins actors hi estan implicats i com hi participen.

L'alumnat de 1r i 2n d'ESO és qui realitza l'exposició de contingut, el professorat realitza un acompanyament en tot el procés de recerca d'informació. El dia que exposen, famílies i professorat assisteixen de públic (discents) al centre.

Metodologia

Treball per projectes, grup d'investigació, joc de rol.

Descripció

Es tracta d'un projecte transversal -en fan un de diferent l'última setmana o dues últimes setmanes de cada trimestre i la temàtica és escollida de forma participativa per l'alumnat. En l'(a)simetries en concret es treballava la temàtica LGTBI, estereotips de gènere i temes de sexualitat diversa. Consisteix en un recorregut de dues hores aproximadament, amb parades per totes les aules i els passadissos, on l'alumnat exposava l'estudi que havia realitzat sobre una temàtica i les conclusions a les que havia arribat.

Context i treball en xarxa

El centre col·labora amb diverses entitats a través dels seus projectes transversals demanant formacions i tallers a persones expertes, però en aquest cas destaca la participació de les famílies com un agent més que aprèn i reflexiona a través del projecte.

Enfocament/posicionament de gènere

La visió del centre és ecofeminista i per tant, posen les cures al centre (són un eix principal del projecte del centre, juntament amb l'art). Es realitzen projectes transversals com l'(a)simetries on es posen en pràctica les soft skills i es mobilitzen valors i coneixements, a partir dels quals es potencia l'Educació per la Justícia Global. Aquesta pràctica és un exemple del que es treballa des d'una mirada feminista i de justícia social.

Acció transformadora

L'alumnat que hi va participar de 1r i 2n viu aquest projecte com un abans i un després en el seu aprenentatge en relació a la perspectiva de gènere.

Va ser una transformació total de l'espai de l'institut, els hi semblava que no era el mateix lloc. Quan l'alumnat va fer la presentació dels resultats del projecte, tant les famílies com el professorat es van sorprendre molt de la capacitat expositiva de les estudiants i del seu rigor.

Títol de la pràctica

Pla d'Acció Tutorial

Institut on ha tingut lloc l'experiència

Institut Santiago Sobrequés i Vidal (Girona)

ETAPA

CICLE

ÀMBIT D'ACTUACIÓ

☐ Primària	☐ Cicle Inicial Primària	☒ Aula
☒ Secundària	☐ Cicle Mitjà Primària	☒ Centre
	☐ Cicle Superior Primària	☐ Entorn
	☒ Primer i Segon Curs Secundària	
	☒ Tercer i Quart Curs Secundària	

Autoria i participants

Explica qui ha dissenyat la pràctica, quins actors hi estan implicats i com hi participen.

La pràctica ha estat dissenyada pel professorat-coordinador de l'ESO.

Participa el professorat i l'alumnat. Un grup d'alumnes recull idees i el professor ajuda a desenvolupar-les. També tenen relació amb l'ajuntament, el qual els proporciona recursos.

Metodologia

Es treballa durant la sessió de tutoria i amb activitats puntuals fora d'aquesta hora, principalment conferències. Depenent de la professora la pràctica té una major o menor continuïtat.

Descripció

El professorat es reuneix per tractar temes importants a les aules i per tal d'introduir la coeducació dins el centre. Així, escull una temàtica i enfoca les tutories en aquesta direcció, organitzant xerrades per complementar-les. L'alumnat de primer i tercer d'ESO ho treballa amb més profunditat. A l'hora de tutoria es tracta el tema escollit o el que sorgeixi del propi alumnat i es fan debats, xerrades, presentacions... És una pràctica oberta que s'adapta a les propostes dels agents educatius i vetlla pel procés de sensibilització i conscienciació de l'alumnat i professorat.

Context i treball en xarxa

S'emmarca a nivell de centre. En aquest cas és una pràctica relacionada entre totes les aules, però a la vegada és més individualitzada per grup-classe. Depenent també del professor, la matèria i les característiques del context, es treballa de forma més continuada. Es col·labora amb l'Ajuntament de Girona, aprofitant activitats que ofereix des de l'Àrea d'Igualtat, la qual cosa facilita molt tot el procediment de la pràctica, i la fa possible.

Enfocament/posicionament de gènere

La pràctica té en compte les opinions i propostes de tots els membres de la comunitat educativa i pretén treballar una gran quantitat de contingut coeducatiu de forma eficient. Es reparteixen les tasques entre grups i després es posen en comú (treball de síntesi). Tot el professorat intenta aplicar la coeducació en les seves assignatures i realitzar les classes de forma igualitària i amb consciència de gènere.

Acció transformadora

El centre s'esforça per transmetre coneixements i contingut coeducatiu als alumnes i a la vegada modificar el contingut preestablert dins el currículum introduint temes rellevants, actuals i d'interès per als alumnes a l'hora de tutoria i en altres moments dintre de l'horari escolar. Aquest mateix fet, a la llarga, és el que portarà a normalitzar certes practiques coeducatives a que cadascú les integri en el seu dia a dia.

Títol de la pràctica
Concurs de contes feministes
Institut on ha tingut lloc l'experiència
Institut Escola Daniel Mangrané (Jesús)
ETAPA
CICLE
ÀMBIT D'ACTUACIÓ

☒ Primària	☒ Cicle Inicial Primària	☒ Aula
☒ Secundària	☒ Cicle Mitjà Primària	☒ Centre
	☒ Cicle Superior Primària	☐ Entorn
	☒ Primer i Segon Curs Secundària	
	☒ Tercer i Quart Curs Secundària	

Autoria i participants

Explica qui ha dissenyat la pràctica, quins actors hi estan implicats i com hi participen.

Activitat dissenyada pel centre on hi participen les alumnes des de l'etapa de Primària fins a 4t curs d'ESO.

Metodologia

Treball cooperatiu, confecció d'un diari mitjançant l'adquisició d'un rol o paper (joc de rol) i estudi de casos (contes feministes).

Descripció

Es tracta d'un concurs de contes feministes, que es fa el Dia Internacional de la Dona (8 de març), i que vincula l'etapa de Primària amb la de Secundària. Es transformen contes, canviant els relats per tal que les protagonistes trenquin amb el rols de gènere imposats històricament des del patriarcat. Les alumnes de l'ESO escriuen un diari de la protagonista feminista d'un dels contes. Finalment, es realitza el concurs, i es premia un dels contes.

Context i treball en xarxa

Context d'aula, i vinculació entre diferents etapes formatives de l'alumnat.

Enfocament/posicionament de gènere

Enfocament feminista des de la igualtat de gènere, sobretot pel que fa a l'eliminació dels rols de gènere.

Acció transformadora

Acció transformadora d'apoderament i de sensibilització de l'alumnat, per trencar amb les dinàmiques i mecanismes opressors del patriarcat vers les dones.

Títol de la pràctica

Comissió coeducació en general, assignatura cultura i valors específicament

Institut on ha tingut lloc l'experiència

Institut Canigó (Almacelles)

ETAPA

CICLE

ÀMBIT D'ACTUACIÓ

☐ Primària	☐ Cicle Inicial Primària	☒ Aula
☒ Secundària	☐ Cicle Mitjà Primària	☒ Centre
	☐ Cicle Superior Primària	☐ Entorn
	☒ Primer i Segon Curs Secundària	
	☒ Tercer i Quart Curs Secundària	

Autoria i participants

Explica qui ha dissenyat la pràctica, quins actors hi estan implicats i com hi participen.

La pràctica està liderada i dissenyada pel grup de coeducació del centre, format per la cap d'estudis i cinc docents. Es troben en horari lectiu, gràcies a que es té en compte la tasca que realitzen en la comissió i el centre adapta els seus horaris. L'alumnat i la resta de professorat participa arran de les propostes del grup, i les famílies participen en la pràctica a través de la comissió coeducativa que s'ha creat dins del Consell Escolar. Així mateix, una de les persones del grup és la referent del centre en coeducació.

Metodologia

Itinerari didàctic (disseny del professorat de la comissió), anàlisi crítica de conflictes.

Descripció

El grup de coeducació de l'INS Canigó realitza guies didàctiques amb exercicis de comprensió i de reflexió sobre la problemàtica que planteja l'activitat que proposa la comissió (com per exemple, la lectura de llibres amb perspectiva de gènere a l'assignatura de cultura i valors, o la visita a exposicions que desenvolupin una temàtica relacionada amb la perspectiva de gènere) per tal que el professorat, en el moment de dur a terme la dinàmica, tingui un acompanyament adequat a les seves necessitats de persones no expertes en gènere. Si hi ha algun dubte sobre l'activitat, la persona referent en coeducació del centre, el resol.

Context i treball en xarxa

El centre ha col·laborat amb l'Institut Català de les Dones per tal de realitzar una exposició itinerada anomenada "Trenquem tabús" (el centre l'ha demanat i la comissió ha creat una guia didàctica).

Es vol iniciar un projecte en col·laboració amb els ajuntaments d'Almacelles i de pobles del voltant per demanar el canvi de noms de carrers per tal de millorar la figura pública de les dones d'aquests municipis, i així visibilitzar-les.

Enfocament/posicionament de gènere

Enfocament feminista des de la igualtat de gènere, sobretot pel que fa a l'eliminació dels rols de gènere.

Acció transformadora

La comissió coeducativa del centre ha centrat darrerament els seus esforços en planificar i sistematitzar les seves accions, a partir d'una diagnosi prèvia. Això ha permès que s'estiguin generant debats interessants per a l'aprenentatge de l'alumnat.

També s'ha plasmat el posicionament del centre pel que fa a la perspectiva de gènere en els seus espais físics. Un exemple és el mural que va realitzar el grup d'arts visuals juntament a un artista muralista. Cal destacar el fet que la comissió ha pogut recollir el que pensa l'alumnat sobre com millorar la inclusió i la coeducació al centre, i ha pogut tractar certes problemàtiques que han succeït, gràcies a la instal·lació d'una bústia lila on poder dipositar missatges.

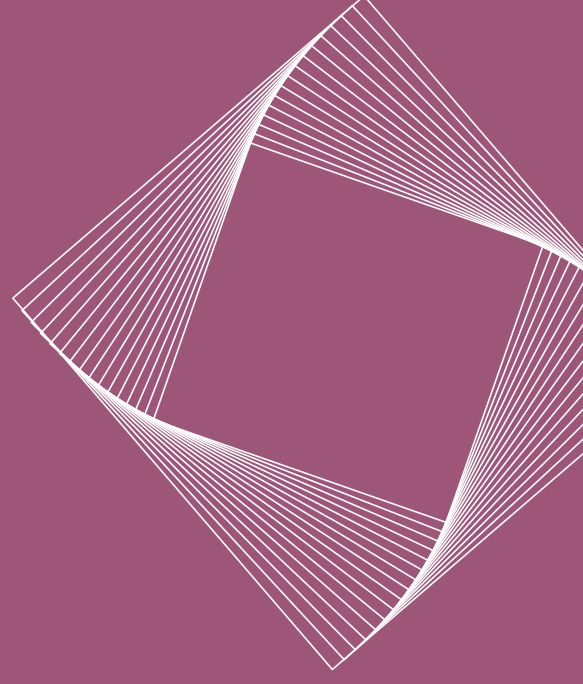
S'han realitzat Treballs de Recerca en perspectiva de gènere que han estat premiats.

Es planteja com a repte treballar les "noves masculinitats", davant del sorgiment de resistències en el sí del centre.

Pràctiques com a espai de sensibilització- acció

D.

Títol de la pràctica

Comissió LGBTIQ+

Institut on ha tingut lloc l'experiència

Institut Bernat Metge (Barcelona)

ETAPA	CICLE	ÀMBIT D'ACTUACIÓ
☐ Primària	☐ Cicle Inicial Primària	☒ Aula
☒ Secundària	☐ Cicle Mitjà Primària	☒ Centre
	☐ Cicle Superior Primària	☐ Entorn
	☒ Primer i Segon Curs Secundària	
	☒ Tercer i Quart Curs Secundària	

Autoria i participants

Explica qui ha dissenyat la pràctica, quins actors hi estan implicats i com hi participen.

Iniciativa de projecte liderada per l'Eva Abril (secretària del centre) i el Miquel Palau (professor de tecnologia) amb l'objectiu que l'Institut Bernat Metge sigui un institut "rainbow". S'han buscat aliances dintre del centre tant amb alumnat com amb el claustre de professorat. Actualment tenen un grup LGBTIQ+ d'alumnat on hi han aparegut estudiants referents per a la resta.

Metodologia

Conferències, campanya de sensibilització (jornades com la del 17M, dia internacional contra la LGTBIfòbia o mercat d'intercanvi), debat.

Descripció

Formada per professores i estudiants, la comissió LGBTIQ+ es reuneix un cop a la setmana. Organitza actes, mercats, celebracions, passa-classes i les seves trobades mensuals. De manera transversal, a l'assignatura de tecnologia el professor (membre de la comissió) acull projectes amb temàtiques obertes. En aquest marc, un grup està desenvolupant una aplicació per smartphone d'Educació Afectivo-sexual.

Totes les accions de la comissió o grup LGTBI van encaminades a reforçar la pluralitat, i a la creació d'un entorn favorable i un espai segur.

Context i treball en xarxa

Pren especial importància pel grup el barri en el que es troba inscrit el centre, La Verneda i La Pau, en tant que barri obrer. Aquest context influeix en el plantejament del projecte de centre en el treball de la comissió LGBTQ+. La comissió col·labora amb el Pla de barris, amb la cooperativa Candela, entre d'altres entitats.

Enfocament/posicionament de gènere

Ens trobaríem davant d'un enfocament feminista queer, en tant que hi ha una relació clara entre la coeducació o la perspectiva de gènere i la temàtica LGBTQ+.

Tenen en compte, així mateix, la interseccionalitat com a posicionament des del que volen seguir actuant a la comissió.

Acció transformadora

Procés alliberador i d'apoderament tant per a l'alumnat, com per al professorat, a través de l'espai de cures que s'ha generat a la comissió.

S'ha realitzat formació a tot el centre, en tots els cursos fins a batxillerat, sobre coeducació, temàtica LGBTI, sexualitat, etc., i s'ha fet difusió del grup. Això ha comportat la visibilització de la sexualitat i les corporalitats no normatives o hegemòniques com a dimensions identitàries en la vida de les persones, i del col·lectiu LGBTI a dins del centre (un dels objectius de la comissió).

El gran repte és la transformació curricular, però hi ha un clar avenç en trencar les relacions de poder hegemòniques entre l'alumnat i professorat. Es fa palès l'apropament del professorat de la comissió a l'alumnat, i la voluntat de crear vincles per construir aliances (també amb la resta de professorat del claustre).

Cal destacar que s'ha establert un dia a la setmana, com a mínim, de trobada de la comissió, i que aquesta trobada/tutoria LGBTI ha estat reconeguda des de l'equip directiu per als dos docents que lideren el grup. I també destaca l'ús de llenguatge inclusiu en tots els documents formals del centre, gràcies a la demanda de la comissió perquè sigui així.

Títol de la pràctica
Acció lila
Institut on ha tingut lloc l'experiència
Institut Antoni Cumella (Granollers)
ETAPA
CICLE
ÀMBIT D'ACTUACIÓ

☐ Primària	☐ Cicle Inicial Primària	☐ Aula
☒ Secundària	☐ Cicle Mitjà Primària	☒ Centre
	☐ Cicle Superior Primària	☐ Entorn
	☐ Primer i Segon Curs Secundària	
	☒ Tercer i Quart Curs Secundària	

Autoria i participants

Explica qui ha dissenyat la pràctica, quins actors hi estan implicats i com hi participen.

Fou una iniciativa d'una professora de Llengua Catalana que ja no es troba al centre. Actualment la lidera la Núria Fabon, professora de Llengua Castellana, que coordina la comissió de coeducació (professorat) i l'Acció lila alhora, sent el vincle d'unió entre ambdós agrupacions.

Acció lila està formada per un grup d'alumnes (noies) voluntàries que duen a terme activitats relacionades amb aquesta temàtica.

Metodologia

Metodologia activa per facilitar la participació real de tot l'alumnat del centre.

En concret, tècniques com conferències, debats, campanyes de sensibilització (xapes, cartolines, enquestes...).

Descripció

Acció lila és un grup de sensibilització i acció, que va ser promogut per una professora del centre fa tres cursos aproximadament amb la participació voluntària d'alumnes (totes noies d'un sol curs). Consisteix en un grup d'alumnat de tercer que du a terme activitats relacionades amb la coeducació al centre, que d'una banda organitza accions en moments específics de l'any com el Dia Internacional per a l'Eliminació de la Violència envers les Dones (25N) o el Dia Internacional de les Dones (8M), i d'altra banda esdevé referent de gènere entre les companyes.

Context i treball en xarxa

Des de la coordinació de la comissió i d'Acció lila, es porten agents externs per realitzar tallers formatius, persones expertes en coeducació, que generen un grau alt d'atenció i participació entre l'alumnat.

Enfocament/posicionament de gènere

Es treballa la mirada interseccional de manera multidisciplinària a través de la participació de tot el centre, a través de:

- Prevenció violència masclista i LGTBIfòbia a l'institut.
- Educació a través de la igualtat i erradicant conductes i prejudicis masclistes entre l'alumnat.
- Acostar als alumnes al feminisme, obrir la mirada.

Acció transformadora

Tenint en compte que el projecte de coeducació del centre està al PEC, Acció lila és un espai que, més enllà de ser un grup de sensibilització i acció, també ajuda a detectar el que succeeix a les aules i així ajustar els tallers a les necessitats formatives de l'alumnat.

De cara al futur, es volen fer més xerrades amb agents externs al voltant de temes que encara no s'han tractat, i es pretén obrir el grup d'Acció lila perquè hi participin estudiants d'altres cursos.

Títol de la pràctica

Delegades de gènere (alumnes)

Institut on ha tingut lloc l'experiència

Institut Antoni Pous i Argila (Manlleu)

ETAPA

CICLE

ÀMBIT D'ACTUACIÓ

☐ Primària	☐ Cicle Inicial Primària	☒ Aula
☒ Secundària	☐ Cicle Mitjà Primària	☒ Centre
	☐ Cicle Superior Primària	☐ Entorn
	☒ Primer i Segon Curs Secundària	
	☒ Tercer i Quart Curs Secundària	

Autoria i participants

Explica qui ha dissenyat la pràctica, quins actors hi estan implicats i com hi participen.

L'equip impulsor de la pràctica ha estat un grup de professores i d'integrants de l'equip directiu, que conformen la comissió de coeducació del centre, i que van decidir involucrar a l'alumnat a través de la creació de la figura de "la delegada o el delegat de gènere".

La comissió es reuneix un cop al mes amb les delegades de gènere, la participació de les quals és totalment voluntària.

Metodologia

- Assemblea i diàleg: Es reuneixen com a mínim una vegada al mes, a l'hora del pati.
- Campaña de sensibilització: es crea una actuació o formació breu dins el grup de delegades i es porta a terme a l'hora de tutoria dirigida per la delegada de gènere, la tutora de classe o una persona externa.

Descripció

És un rol o figura que ocupa una estudiant a cada grup-classe, que voluntàriament s'ha presentat per ser-ho i/o ha estat escollida per les seves companyes i companys. La persona delegada de gènere identifica situacions de discriminació o violència que es donin a la classe o al centre. Més endavant, en les reunions que es realitzen periòdicament amb la resta del grup, es posen en comú aquestes injustícies o situacions que la delegada ha observat i que necessiten d'una actuació, una xerrada, un debat, una formació, etc.

Es treballen temes coeducatius com la violència masclista i els micromasclismes, i temàtiques LGBTI.

Context i treball en xarxa

El context en el que s'emmarca és a nivell d'aula sobretot, però també té una repercussió en el centre ja que es tracta d'una figura que existeix a tots els cursos. Per això, no deixa de prendre importància la col·laboració i el treball dels docents i de l'equip directiu.

El centre, més enllà de la pràctica que es descriu en aquesta fitxa, col·labora permanentment amb l'Ajuntament de Manlleu amb l'àrea de serveis socials, i amb el SIAD de Manlleu.

Enfocament/posicionament de gènere

Detectar violències de gènere, micromasclismes, treballar les relacions sexuals i afectives.

Col·laboració entre els agents per arribar a estendre el màxim possible els valors coeducatius dins el centre.

Acció transformadora

Les delegades de gènere neixen amb la finalitat de detectar aquelles pràctiques discriminatòries que es donen dins les aules. Les mateixes alumnes són les persones que viuen algunes realitats amb més profunditat i certesa, i és en part per això necessària la seva incorporació i col·laboració. El tracte entre iguals pot generar un vincle més horitzontal entre tot l'alumnat de l'institut i per tant, es poden consolidar més continguts coeducatius.

Tanmateix, una de les principals transformacions que s'han produït en la introducció d'aquesta figura al centre, més enllà de facilitar l'establiment d'una educació amb perspectiva de gènere, és haver convertit cada aula en un espai segur, en el qual tots els agents del centre prenguin consciència de gènere, de forma que ningú actui amb indiferència davant una situació discriminatòria o de violència cap a qualsevol col·lectiu.

Un dels reptes que es plantegen te cara al futur, és realitzar un pla de formacions per a delegats.

Títol de la pràctica

Promovem el canvi (projecte cooperatiu 1)

Institut on ha tingut lloc l'experiència

Institut Pla Marcell (Cardedeu)

ETAPA

CICLE

ÀMBIT D'ACTUACIÓ

☐ Primària	☐ Cicle Inicial Primària	☐ Aula
☒ Secundària	☐ Cicle Mitjà Primària	☒ Centre
	☐ Cicle Superior Primària	☐ Entorn
	☐ Primer i Segon Curs Secundària	
	☒ Tercer i Quart Curs Secundària	

Autoria i participants

Explica qui ha dissenyat la pràctica, quins actors hi estan implicats i com hi participen.

Sorgeix de les alumnes, d'un treball que van realitzar durant dues setmanes i que van proposar des de la comissió de coeducació del centre (PC 1). Es va proposar fer un canvi a 4t d'ESO. Durant aquest temps es van fer tallers sobre discriminació en tots els àmbits. Les alumnes havien de fer un treball que promogués un canvi que consideressin necessari. A partir d'aquest treball les alumnes, conjuntament amb una educadora de Cardedeu (de La Paki) que fa els tallers de les setmanes del projecte PC 1, fan quedades per parlar de propostes també funciona com a grup de teràpia.

Metodologia

- Debat: És un grup de debat, on expliquen les seves inquietuds i també fan tallers.
- Aprenentatge servei: han realitzat accions en l'entorn extern del centre, i això ha generat aprenentatge tant en la comunitat com en les alumnes

Descripció

Consisteix en la reunió de dotze noies de 4t curs de l'ESO que conformen el grup anomenat "Les jefas", amb l'educadora, que és la dinamitzadora, fora de l'horari lectiu. Queden un dia a la setmana i parlen de totes les inquietuds que tenen, i també realitzen tallers sobre temàtiques com la discriminació de gènere. Principalment funciona com un grup de "teràpia" on parlen de les pròpies vivències i necessitats i com un espai segur per expressar-se.

Context i treball en xarxa

La col·laboració del centre amb el Casal de Joves La Paki pren especial rellevància en aquest projecte, pel que fa a la implicació de dos dels educadors de l'entitat en el mateix.

D'altra banda, també hi ha una vinculació amb l'Ajuntament de Cardedeu a través de Batec Jove i amb la Taula de coeducació del municipi.

Enfocament/posicionament de gènere

Tenen un enfocament interseccional en tant que treballen diferents eixos de discriminació-opressió, com la discriminació per raó de sexe-gènere-sexualitat o la diversitat funcional.

També es fa un treball amb les emocions de malestar com a punt de partida o forma de detectar necessitats en l'alumnat.

Acció transformadora

Hi ha hagut una participació elevada en el projecte cooperatiu transversal, en el moment de la realització d'un mural a la paret del pavelló esportiu del municipi, diferents accions per escoles i/o una revista a l'institut.

Cal destacar el canvi en els nois de la seva classe, i l'apoderament de les integrants del grup de "Las Jefas".

El projecte ha suposat un impacte més enllà del context d'aula/estudis, en la seva vida diària.

Pel que fa a l'avaluació del projecte, es realitza en funció del decret d'avaluació. En la seva implementació es treballen competències personals, socials, lingüístiques i digitals, i les específiques de cada assignatura o àmbit.

Títol de la pràctica
**“Treballant per un espai segur des de la interseccionalitat”.
 Comissió de diversitat sexual i de gènere**
Institut on ha tingut lloc l'experiència
Institut Montgrí, Torroella de Montgrí (Girona)
ETAPA
CICLE
ÀMBIT D'ACTUACIÓ

☐ Primària	☐ Cicle Inicial Primària	☒ Aula
☒ Secundària	☐ Cicle Mitjà Primària	☒ Centre
	☐ Cicle Superior Primària	☐ Entorn
	☒ Primer i Segon Curs Secundària	
	☒ Tercer i Quart Curs Secundària	

Autoria i participants

Explica qui ha dissenyat la pràctica, quins actors hi estan implicats i com hi participen.

El grup ha estat creat per iniciativa de tres docents, i de l'alumnat en un inici LGBTIQ+. Posteriorment, alumnat en general s'ha interessat en participar, així com altres professors i professores. L'espai de trobada de les integrants del grup és fora d'horari lectiu (extracurricular), però també es realitzen sessions dissenyades (pel professorat de la comissió) tant en tutories, com en algunes assignatures (Física i Química, Llengua Anglesa, Ciències socials). A més a més, el professorat implicat en el grup de diversitats disposa d'una hora en el seu pla docent per dedicar-se al treball de la comissió. Hi ha implicació per part de l'equip directiu en quant a aquesta modificació del pla docent i en la revisió dels documents de centre pel que fa al llenguatge inclusiu.

Metodologia

Formació professorat, exposició per difondre (passa-classes), dinàmiques de vestimenta, xerrades informatives, debats en les tutories, confecció de pòsters, revisió documental (cerca de dones referents en la història i actuals en diferents àmbits i contextos), cinefòrum, confecció d'un mural.

Descripció

El grup de diversitats sexuals i de gènere és un espai d'activisme i formació, format per estudiants i professorat (voluntari) del centre, que pretén generar consciència i sensibilització a l'interior de l'institut, tenint un impacte en la vida del centre, més enllà de les comissions que la conformen.

El grup va néixer per generar un espai segur per a l'alumnat LGBTIQ+ del centre. I en els quatre anys que s'ha desenvolupat el projecte, s'ha anat obrint a tot l'alumnat i professorat, més enllà de la seva identitat sexual, suscitant l'interès per altres temàtiques associades als diferents eixos de discriminació social i la necessitat de treballar-les des d'una aproximació interseccional.

Context i treball en xarxa

Hi ha coordinació entre comissions del grup, per tant hi ha una comunicació constant entre cada comissió. Cada comissió treballa en una proposta quan sorgeix la demanda per part de l'estudiantat de treballar una determinada temàtica.

Hi ha la intenció de transversalitzar i integrar les temàtiques de diversitat sexual i de gènere al conjunt del centre. I també d'implicar a les famílies i al municipi, tot i que el grup ja ha rebut ajuts i finançament per part de l'AFA i l'ajuntament (gràcies a una persona sensibilitzada).

Les entitats "Lo relacional" i el teatre social "L'Empordà", i la cooperativa Candela han realitzat xerrades i tallers per a l'alumnat del centre en el marc d'assignatures com Cultura i valors.

Enfocament/posicionament de gènere

Es tracta d'un grup amb un enfocament interseccional que té en compte les cures en tant que grup de recolzament i suport.

Les comissions que conformen el grup es distribueixen segons diferents eixos de discriminació/opressió: comissió LGBTQI+, comissió antiracista, comissió anticapacitista, comissió ecologista, i comissió feminista. Qualsevol cosa que succeeix a l'aula i genera un debat o ha afectat a l'alumnat, es treballa en l'espai que proporciona el grup fora d'horari lectiu.

També es fa un treball amb les emocions de malestar com a punt de partida o forma de detectar necessitats en l'alumnat.

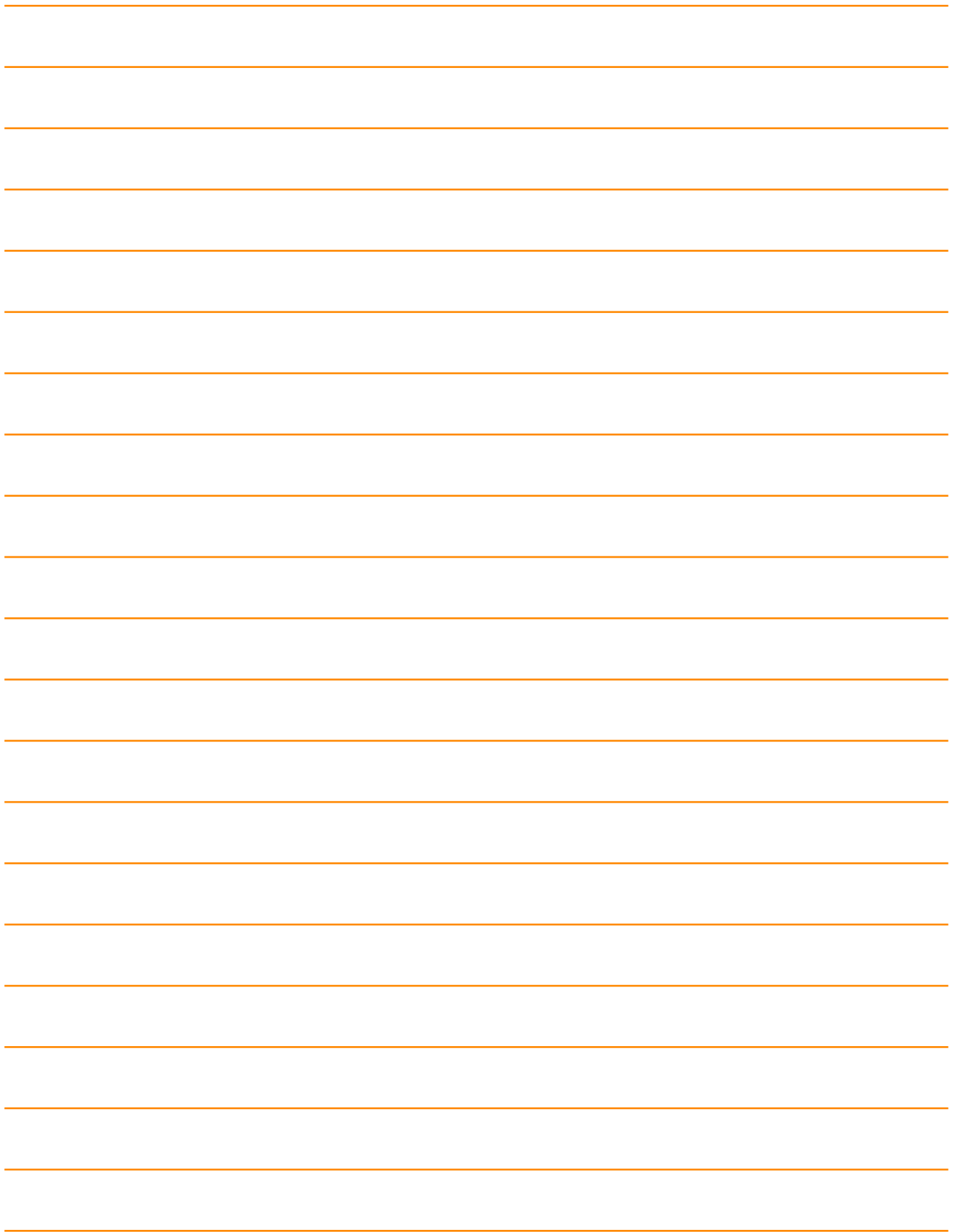
Acció transformadora

El grup de diversitats s'ha establert com a espai segur. Una prova és el fet que cada vegada hi ha més persones al centre que surten de l'armari com a LGBTQI+. Ha crescut, des dels inicis del grup de diversitat sexual i de gènere, l'interès per l'activisme en les temàtiques que treballa (per part de l'alumnat i del professorat), i la necessitat d'obtenir eines i formar-se en aquestes qüestions (per part de professorat).

L'alumnat del grup s'ha conscienciat en relació al fet que les seves accions s'emmarquen en una lluita col·lectivitzada, més enllà de l'institut. Existeix la voluntat de canviar l'aula perquè sigui també un espai segur, on les estudiants no pateixin cap tipus de discriminació.

L'equip directiu he realitzat una revisió personal i conscienciació a partir de l'existència del grup de diversitats.

S'ha impulsat el procés de canvi de nom de l'AMPA a AFA.

Recerca realitzada per

EduAlter

InteRed

Una iniciativa de

Amb el suport de

Assajos
audiovisuals
resultants de la
recerca:

